

Centrum Cyfrowe Projekt:Polska po raz drugi staje w obronie licencji Creative Commons Public Domain Dedication, czyli CC0.

W odpowiedzi na stanowisko Centrum Cyfrowego w sprawie rekomendacji MKiDN dotyczących współpracy instytucji kultury z Fundacją Europeana¹ Centrum Cyfrowe otrzymało pismo z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.² Pismo zawiera obszerne wyjaśnienia dotyczące bieżącej współpracy MKiDN oraz polskich instytucji kultury z Fundacją Europeana.

Jednocześnie w piśmie MKiDN podnosi kolejne argumenty **kwestionujące zgodność z polskim prawem licencji CC0.**

Przypomnijmy, że w powoływanym stanowisku z sierpnia tego roku Centrum Cyfrowe podniosło, że **nie ma przeszkód prawnych aby polskie instytucje kultury stosowały licencje CC0 do przekazywania metadanych do zbiorów Europeany.** Napisaliśmy m.in., że mamy świadomość bezskuteczności niektórych postanowień licencji CC0, jednakże nie powodują one nieważności całej licencji. Licencja CC0 jest w naszej opinii jednym z najskuteczniejszych narzędzi umożliwiających otwieranie zasobów publicznych.

W odpowiedzi na powyższe MKiDN stwierdza wprost, że licencja CC0 jest nieważna, ponieważ jej treść jest sprzeczna z bezwzględnie obowiązującymi przepisami Prawa autorskiego tj.: art. 41 ust.2 dotyczącym wyraźnego wymienienia w umowie pól eksploatacji oraz art. 41 ust. 4 zakazującym zawierania umów dotyczących „przyszłych” pól eksploatacji.

Nie możemy zgodzić się z powyższą interpretacją. Stoi ona w sprzeczności z orzecznictwem Sądu Najwyższego, jak i stanowiskiem doktryny prawniczej w tym zakresie.

Normy art. 41 ust 2 oraz art. 41 ust 4 Prawa autorskiego nie mają charakteru bezwzględnie obowiązującego.

Po pierwsze, świadczy o tym wykładnia językowa tych przepisów. Nie zawierają one sformułowań używanych zwykle w normach bezwzględnie obowiązujących jak np. „umowa zawarta bez zachowania formy pisemnej jest nieważna” lub art. 449 Kodeksu Cywilnego „odpowiedzialności za produkt niebezpieczny nie można z góry wyłączyć ani ograniczyć”, czy art. art. 437 KC, w odniesieniu

¹ <http://www.europeana.eu/portal/>

² <http://centrumcyfrowe.pl/wp-content/uploads/2012/10/Odpowied%C5%BA-MKiDN-na-stanowisko-CCPP.pdf>

do odpowiedzialności posiadacza pojazdu: „Nie można wyłączyć ani ograniczyć z góry odpowiedzialności określonej w dwóch artykułach poprzedzających.”

Oba kontrowersyjne ustępy art. 41 nie posługują się podobnymi zwrotami. Art. 41 ust.2 stanowi po prostu: „Umowa o przeniesienie autorskich praw majątkowych lub umowa o korzystanie z utworu obejmuje pola eksploatacji wyraźnie w niej wymienione” a art. 41 ust. 4: „Umowa może dotyczyć tylko pól eksploatacji które są znane w chwili jej zawarcia”.

Powyższe potwierdzają wypowiedzi prof. Mariana Kępińskiego, eksperta z dziedziny prawa cywilnego i autorskiego, który wskazuje m.in., że „przepisy części ogólnej zobowiązań, tak i przepisy o umowach w prawie autorskim mają w przeważającej mierze charakter dyspozytywny. Strony umowy w większości przypadków mogą stosunek umowny ułożyć dowolnie i tylko, gdy dana kwestia ujęta jest w przepisach bezwzględnie obowiązujących, sprzeczne z nimi postanowienia umowy są nieważne. Dla przyjęcia tego ostatecznego skutku trzeba jednak wyraźnego sformułowania przepisu (podkreślenie Centrum Cyfrowe). W razie wątpliwości przyjmować należy raczej rozwiązanie o charakterze dyspozytywnym.”³

Po drugie, co MKiDN konsekwentnie pomija w swoich stanowiskach, istnieje ugruntowana linia orzecznictwa Sądu Najwyższego, potwierdzająca dyspozytywny charakter przepisów art. 41 ust 2 oraz ust. 4 poprzez dopuszczenie stosowania zasad wykładni oświadczeń woli do umów dotyczących przeniesienia lub licencji praw autorskich.

Już w uchwale z dnia 25 kwietnia 2003 r. Sąd Najwyższy opowiedział się za odstąpieniem od wykładni językowej art. 41 ust. 2, zwłaszcza w tych sytuacjach, gdy stwierdzenie istnienia woli stron zawarcia umowy licencyjnej w chwili zawierania umowy nie budzi wątpliwości, a podważanie istnienia skuteczności tej umowy wywołuje niekorzystne skutki dla wszystkich zainteresowanych podmiotów działających w dobrej wierze (Uchwała SN z dnia 25 kwietnia 2003 r. III CZP 8/03, publ. OSNC 2004).

Należy także przywołać wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2005 roku (sygn. akt III CK 124/05, Lex 154184) stwierdzający, że przepis art. 41 ust.2 ustawy o prawie autorskim nie stoi na przeszkodzie stosowaniu przy wykładni umów licencyjnych dla ustalenia objętych nimi pól eksploatacji reguł interpretacyjnych wynikających z art. 65 k.c. Tożsame stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wielu innych orzeczeniach⁴.

³ „System Prawa Prywatnego”, tom XIII, red. prof. dr hab. Janusz Barta, C.H.Beck 2008, str. 467

⁴ Zob. I CR 375/77, OSNC 1978 z dnia 14 września 1977; V CK 670/03, OSNC 2005 z dnia 8 października 2004; V CNP 82/08, LEX nr 484683 z dnia 3 grudnia 2008 roku.

Profesorowie J. Barta i R. Markiewicz, eksperci z dziedziny prawa autorskiego, autorzy najpopularniejszego komentarza do ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, twierdzą „ w przypadku sporu sądowego co do skuteczności umowy, w której nie zostały wymienione pola eksploatacji, sąd zapewne w przypadku umowy licencyjnej niewyłączonej uzna jej skuteczność i dokona ustaleń co do pól eksploatacji objętych licencją oraz zakresu licencji na podstawie art. 65 par. 2 kc”⁵

Centrum Cyfrowe ponownie zachęca krytyków licencji CC0 do zapoznania się z kompleksową analizą prawną dr Siewicza dostępną na stronie Koalicji Otwartej Edukacji⁶ oraz opinią Tilla Kreuzera nt. skuteczności licencji CC0 na gruncie prawa niemieckiego, w której autor obala podobne zarzuty⁷

Ponadto, Centrum Cyfrowe, dostrzega konieczność przedstawienia kolejnej analizy skuteczności licencji Creative Commons, w tym CC0 na gruncie polskiego prawa. Centrum Cyfrowe zwróciło się z prośbą o jej przygotowanie do profesora Ryszarda Markiewicza z Instytutu Prawa Własności Intelektualnej UJ w Krakowie. Zdaniem Centrum opinia taka jest niezbędna aby rozwiązać wątpliwości wokół mechanizmu CC0. Naszym zdaniem mechanizm ten powinien być zalecany dla współpracy polskich instytucji kultury z Europeaną.

⁵ „Prawo autorskie” red. J. Barta, R. Markiewicz, Oficyna, Warszawa 2010 r., str. 210

⁶ http://koed.org.pl/wp-content/uploads/2012/09/CC0_analiza.pdf

⁷ http://pro.europeana.eu/c/document_library/get_file?uuid=29552022-0c9f-4b19-b6f3-84aef2c3d1de&groupId=10602